

နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရာတွင် နိုင်ငံတော်အချုပ်အခြာအာဏာ၏ ခက်မသုံးဖြစ်သည့် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးဟူသည့် မဏ္ဍိုင်ကြီးသုံးရပ်ဖြင့် အချင်းချင်း အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းဆောင်ရွက်သည်ဟု ဆိုထားရာ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို ပြည်သူများ သိရှိလေ့လာနိုင်ရန် စာရေးသူမောင်စာဝ၏ ဥပဒေနှင့်စပ်ဆိုင်သောဆောင်းပါးများကို ဖော်ပြပေး သွားပါမည်။ ဆောင်းပါးတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများသည် စာရေးသူ၏ အဘော်သာဖြစ်ပါသည်။ (စာတည်းအဖွဲ့)

နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ဥပဒေ

မောင်စာဝ

၂၀၁၈ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကို လာမည့် နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပတော့မည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လစ်လပ်လျက်ရှိသော မဲဆန္ဒနယ် ၁၃ ခုတွင် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပမည်။ ယင်းတို့မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အတွက် လေးနေရာ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်အတွက် တစ်နေရာ၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတွက် ခုနစ်နေရာ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုး လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အတွက် တစ်နေရာတို့ဖြစ် သည်။

ရွေးကောက်ပွဲဟူသည်

ရွေးကောက်ပွဲဆိုသည်မှာ ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲနှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို ဆိုသည်။ ရွေးကောက်ပွဲဟုဆိုရာတွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ သို့မဟုတ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိသည်။ လွှတ်တော်ပုံမှန်သက်တမ်းတစ်ရပ်အတွက် ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲသည် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ပုံမှန်သက်တမ်း တစ်ရပ်အတွင်း မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခု၌ ရွေးကောက်ပွဲ ရွှေ့ ဆိုင်းထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးဦးနုတ်ထွက်ခြင်း၊ ကွယ်လွန်ခြင်း၊ ဥပဒေနှင့် အညီ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ရပ်စဲခံရခြင်း သို့မဟုတ် တာဝန်မှရပ်သိမ်းခြင်းခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ လစ်လပ်လျက်ရှိသော မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် အခါ အားလျော်စွာ ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲသည် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်သည်။

ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်မှစတင်၍ လွှတ်တော်သက်တမ်း တစ်ရပ်စီအတွက် ကျင်းပသည့် အထွေထွေရွေးကောက် ပွဲတစ်ရပ်စီတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလွှတ် တော်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်လွှတ် တော်မဲဆန္ဒနယ်များအနက် မည်သည့်မဲဆန္ဒနယ်၌မဆို အနည်းဆုံး မဲဆန္ဒနယ်သုံးခုတွင် မိမိပါတီကို ကိုယ် စားပြု၍ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ ဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မှုမပြုနိုင်လျှင် ယင်းပါတီအား မှတ်ပုံတင် ခွင့်ပြုခြင်းကို ပယ်ဖျက်ရမည်။

လွှတ်တော်သက်တမ်းတစ်ရပ်စီအတွက် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မှတ်ပုံ တင်ခွင့်ရရှိသော ပါတီသည် ယင်းလွှတ်တော်သက်တမ်း အတွင်း ကျင်းပသော ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲများ၌ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း မပြုနိုင်လျှင်ဖြစ်စေ၊ မဲဆန္ဒနယ် သုံးနယ်ထက်မနည်း ကျင်းပသော ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲများ၌ အနည်းဆုံးမဲဆန္ဒနယ် သုံးနယ်တွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မှု မပြုနိုင်လျှင်ဖြစ်စေ ယင်းပါတီ အား မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုခြင်းကို ပယ်ဖျက်ရမည်။

ပါတီတစ်ခုသည် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တစ်ခုအတွင်း၌သာ စည်းရုံးမည့်ပါတီဖြစ်ပြီး မိမိ စည်းရုံးရမည့် တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ် အတွင်း၌ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲမရှိပါက ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ရန် မလိုပါ။ သို့ရာတွင် မဲဆန္ဒနယ်သုံးနယ်

ထက်နည်း၍ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပရန်ရှိပါက ထိုမဲဆန္ဒနယ်များတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရမည်ဖြစ် သည်။ မယှဉ်ပြိုင်နိုင်လျှင် ယင်းပါတီအား မှတ်ပုံတင်ခွင့် ပြုခြင်းကိုပယ်ဖျက်ရမည်။

နိုင်ငံရေးပါတီများ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခံ့မှုအခြေအနေ

ပထမအကြိမ် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွက် ကျင်းပ သည့် ၂၀၁၀ ပြည့်နှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၄၂ ပါတီရှိရာ ၃၇ ပါတီက ဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ပါတီငါးခုသည် သတ်မှတ် ထားသည့်အတိုင်း ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း မပြုသဖြင့် ပယ်ဖျက်ခံခဲ့ရသည်။

ပထမအကြိမ် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီး နောက်ပိုင်း မှတ်ပုံတင်ခွင့်ရရှိသော ပါတီများထဲမှ နှစ်ပါတီသည် သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်း မပြုနိုင်သဖြင့် ပယ်ဖျက်ခံခဲ့ရသည်။ ဒုတိယအကြိမ် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွက် ကျင်းပသည့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင်

ပါတီတစ်ခုသည် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ၌ ဖြစ်စေ၊ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ၌ဖြစ်စေ မိမိပါတီကို ကိုယ်စားပြု၍ ရွေးကောက်ခံသော လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးအတွက် ရွေးကောက်ပွဲ အသုံးစရိတ် ငွေကျပ် သိန်းတစ်ရာအထိ သုံးစွဲနိုင်သည်။ အဆိုပါ ရွေးကောက်ပွဲ အသုံးစရိတ်ငွေကို ရွေးကောက်ခံ မည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ တရားဝင်ရရှိသော ငွေမှလည်းကောင်း၊ တရားဝင်ရရှိထားသော ပါတီ ရန်ပုံငွေမှလည်းကောင်း ကျခံသုံးစွဲနိုင်သည်။ ယင်း အသုံးစရိတ်စာရင်းများကို စနစ်တကျ ပြုစုထိန်းသိမ်း ထားရှိရမည်။

မဲဆွယ်စည်းရုံးဟောပြောခွင့်

နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ရွေးကောက်ပွဲကာလ အတွင်း မိမိတို့ပါတီအနိုင်ရရှိနိုင်ရေးအတွက် မဲဆွယ် စည်းရုံးဟောပြောခွင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုမိန့်နှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း မိမိတို့ပါတီ၏ မူဝါဒ၊ သဘော ထားလုပ်ငန်းစဉ်တို့ကို ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားမှ ဟောပြောထုတ်လွှင့်ခွင့်ရှိသည်။

- (ဆ) ဘာသာရေးကို နိုင်ငံရေးအတွက် အလွဲသုံးစား ပြုမှု၊
- (ဇ) ငြိမ်းချမ်းစွာ ပညာသင်ကြားရေးကို ထိခိုက်ပျက် ပြားစေရန် သွေးထိုးလှုံ့ဆော် ဟောပြောမှု၊
- (ဈ) နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများအား ယင်းတို့၏ တာဝန်ကို ကျေပွန်စွာမထမ်းဆောင်နိုင်စေရန် သို့မဟုတ် အစိုးရအား ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြစေရန် သွေးထိုး လှုံ့ဆော် ဟောပြောမှု။

ကျင့်ဝတ်များစောင့်ထိန်းရန်

နိုင်ငံရေးပါတီများအားလုံး၏ သဘောတူညီချက် ဖြင့် ရေးဆွဲထားသောနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ကိုယ်စား လှယ်လောင်းများအတွက် ကျင့်ဝတ် (Code of Conduct for Political Parties and Candidates) ကို ၂၆-၆-၂၀၁၅ ရက်နေ့တွင် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးပါတီများမှ တာဝန် ရှိသူများက လက်မှတ်ရေးထိုးထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မဲဆွယ်စည်းရုံးဟောပြောခြင်း ပြုကြရာ၌ ယင်းကျင့်ဝတ်များကို စောင့်ထိန်းလိုက်နာ ကြရန်လည်း လိုအပ်ပါမည်။

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီများတွင် ပါဝင်ခြင်း

ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲမှစတင်၍ ရွေးကောက်ပွဲ များ ကျင်းပသည့်အခါတိုင်း ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီများကို ဗဟိုအဆင့်၊ တိုင်း ဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့်ဟူ၍ အဆင့်လေးဆင့်ဖွဲ့စည်း၍ ဆောင်ရွက်သည်။

ယခုကျင်းပမည့် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲတွင်လည်း ထိုကဲ့သို့ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ တွင် ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရောက်သည့် ကိုယ်စားလှယ် လောင်းစာရင်း အများဆုံးတင်သွင်းသည့် နိုင်ငံရေး ပါတီ ခုနစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီ ပါဝင်ပါမည်။ တိုင်းဒေသကြီး၊ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီများ တွင် ယင်းဒေသများအတွင်းရှိ ရွေးကောက်ပွဲဝင်ရောက် သည့်ပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးစီပါဝင်ပါမည်။ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာစေ့စပ်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ များ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ကျင့်ဝတ်များနှင့်အညီဖြစ်စေရန်နှင့် အငြင်းပွားမှုတစ်စုံ တစ်ရာပေါ်ပေါက်ပါက အချိန်မီ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင် ရန်တို့ဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်သော၊ တရားမျှတသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာသော၊ အများယုံကြည်လက်ခံနိုင်သော၊ မဲဆန္ဒရှင် ပြည်သူများ ၏ ဆန္ဒမဲရလဒ်အမှန်ကို ထုတ်ဖော်နိုင်သော ရွေး ကောက်ပွဲကြီးတစ်ခုဖြစ်ထွန်းစေရေးပင်ဖြစ်သည်။

အနှစ်ချုပ်ဆိုရသော် ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်ရသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အခန်းကဏ္ဍ သည် မြင့်မားသည်။ ဂုဏ်ယူထိုက်သည်။ အရေးပါ သည်။ တန်ဖိုးထားအပ်သည်။ ဒီမိုကရေစီ၏ ရှေ့ဆောင် လမ်းညွှန်၊ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ လမ်းပြကြယ်ဟူ၍ ဆိုလျှင် မှားအံ့မထင်ကြောင်းပါ။

အောင်မြင်သောရွေးကောက်ပွဲများ ဖြစ်ထွန်းပေါ် ပေါက်နေပါစေ။
နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အခန်းကဏ္ဍ ထာဝရမြင့်မားနေ ပါစေ။
ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ် ထာဝစဉ်ရှင်သန်ဖြစ်ထွန်းနေပါစေ။

66 ရွေးကောက်ပွဲဟုဆိုရာတွင် အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲသို့မဟုတ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ လွှတ်တော်ပုံမှန်သက်တမ်း တစ်ရပ်အတွက်ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲသည် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ . . .

နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၉၁ ပါတီရှိရာ ပါတီအားလုံး ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ပယ်ဖျက်ခံခဲ့ရသည့် ပါတီမရှိ ခဲ့ပါ။

ဒုတိယအကြိမ် လွှတ်တော်သက်တမ်းအတွင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး နောက်ပိုင်း မှတ်ပုံတင်ခွင့်ရရှိသော ပါတီအားလုံး ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ပယ်ဖျက်ခံရသည့်ပါတီ မရှိခဲ့ ပါ။

ယခုကျင်းပမည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲ ကို နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည်။ ၂၀၁၇ ကြားဖြတ်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးနောက် မှတ်ပုံတင် ခွင့်ရရှိခဲ့သော နိုင်ငံရေးပါတီ ခြောက်ပါတီအနက် ငါးပါတီက ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်၍ အမည်စာရင်းတင် သွင်းထားပြီးဖြစ်သည်။ ကျန်ပါတီ တစ်ခုသည် သတ်မှတ် ထားသည့်အတိုင်း အမည်စာရင်းတင်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိ သဖြင့် ဥပဒေအရ နိုင်ငံရေးပါတီအဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ခံ ရမည်သာဖြစ်သည်။

ငွေကြေးသုံးစွဲခွင့်

ပါတီတစ်ခုသည် လွှတ်တော်သက်တမ်းတစ်ရပ် အတွင်း မိမိပါတီစည်းရုံးရေးအတွက် ပါတီ စည်းမျဉ်း နှင့်အညီ သတ်မှတ်ထားသော အသုံးစရိတ်များကို သုံးစွဲခွင့်ရှိသည်။

တားမြစ်ချက်

- နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား အစီအစဉ်များမှ ဟောပြောတင်ပြရာတွင် အောက်ဖော် ပြပါတားမြစ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန် ခြင်းမပြုရပါ-
- (က) ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံး ညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့ကို ထိခိုက်စေသည့် ဟော ပြောမှု၊
 - (ခ) လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် အေးချမ်း သာယာရေးကို ထိခိုက်စေသည့် ဟောပြောမှု၊
 - (ဂ) ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် တည်ဆဲဥပဒေများကို မလေးစား မလိုက်နာမှု၊
 - (ဃ) နိုင်ငံတော်အား အကြည်ညိုပျက်စေရန် သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာထိပါးစေရန်ဟောပြောမှု၊
 - (င) တပ်မတော်ပြိုကွဲရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် သို့မဟုတ် တပ်မတော်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက် စေရန် ဟောပြောမှု၊
 - (စ) လူမျိုးရေး သို့မဟုတ် ဘာသာရေး သို့မဟုတ် လူတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် လူအများနှင့် ပတ်သက် ၍ ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် သိက္ခာနှင့် ကိုယ် ကျင့်တရားကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် ဟောပြောမှု သို့မဟုတ် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု။